

Lijst van niet in de leerstof verklaarde begrippen

Per hoofdstuk uit Van Leyden volgt hier een verklaring van begrippen die van belang zijn om de tekst goed te kunnen begrijpen. Aanwijzingen:

- raadpleeg het Register in Van Leyden voor zaken die in de hoofdstukken van Van Leyden zelf worden behandeld;
- raadpleeg een goed woordenboek (bijvoorbeeld Van Dale) voor woorden die niet uit de psychologie afkomstig zijn.

Van Leyden Hoofdstuk 2: Lezen

- p. 14 *receptor*: orgaan waarin een zintuigelijke zenuw eindigt en dat is ingesteld op bepaalde typen prikkels (stimuli)
- p. 14 *verbindingscellen*: cellen die receptoren (staafjes, kegeltjes) verbinden met optische zenuwbanen; deze banen lopen naar de hersenen
- p. 15 *cellen in hogere neurale centra*: hier wordt uitgegaan van een indeling van het ZenuwStelsel (CS) in een centraal en perifeer gedeelte; het Centrale ZenuwStelsel (CZS) omvat onder andere de hersenen en wordt 'hoger' genoemd (voor een meer uitgebreide beschrijving zie Van Leyden, vanaf 12.2; het Perifere ZenuwStelsel (PZS) omvat het overige gedeelte van het CS en wordt 'lager' genoemd
- p. 19 *hemisfeer*: hersenhelft
- p. 20 *stimulus* (versus respons); een stimulus (S) een 'prikkel' die een receptor activeert; een respons (R) is de reactie die de proefpersoon (of het proefdier) geeft op de S
- p. 28 *inhiberend*: remmend

Van Leyden Hoofdstuk 4: Begrijpen

- p. 77 Figuur 4.1:
- *foneem*: zie Van Leyden box 10.1
  - *syllabe*: lettergreep
  - *morfeem*: zie Van Leyden box 10.1
  - *woord*: zie Van Leyden box 10.1
  - *syntactische analyse - syntaxis*: zie Van Leyden box 10.1
  - *semantische analyse, semantische representatie, semantiek*: (woord)betekenis; representatie: afbeelding in het geheugen (voor een uitgebreide behandeling van het geheugen zie Hoofdstuk 8)
- p. 78 *linguïstisch*: taalkundig
- p. 81, 82
psycholinguïstische theorieën, psycholinguïstiek: taalpsychologie, bestudeert de mens als

taalgebruiker

- p. 90 *hypothese*: voorlopige theorie om geobserveerde feiten te verklaren
- p. 91 *lexicale ambiguïteit*: mogelijkheid tot twee (of meer) interpretaties doordat eenzelfde woord verschillende betekenissen heeft
- p. 92 *reactietijd*: tijd tussen het aanbieden van een stimulus en het geven van R
- cognitieve psychologie*: zie p. 4 in Van Leyden

Van Leyden Hoofdstuk 5: Rekenen

- p. 102 *visueel discriminatieprobleem*; probleem bij het waarnemen van verschillen tussen visueel aangeboden Si
- p. 106 *significant*: (bij resultaten van psychologische experimenten vaak in de betekenis van) aantoonbaar met behulp van statistische technieken

Van Leyden Hoofdstuk 8: Herinneren

- p. 173 *behaviorisme*: zie Register in Van Leyden
- p. 175 *semantische relaties*: verbanden in (woord)betekenis
- p. 185 *retentie* (in retentiefase): het blijvende spoor dat blijft bestaan als na-effect van een ervaring als basis voor leren

Van Leyden Hoofdstuk 11: Bewegen

- p. 252 *kinematografie*: grafische weergave van bewegingen
- p. 254 *effector* (versus receptor): effector: spier of klier als deel van het orgaan dat de R uitvoert
- primaire visuele cortex*: gebied in (de buitenste laag van) de grote hersenen dat betrokken is bij visuele waarneming; zie ook Van Leyden 12.2, in het bijzonder Figuur 12.3 en toelichting daarbij
- p. 255 (taakrelevante) *kanalen*: veronderstelde verbindingen in het CS die verband houden met informatieverwerking (bij uitvoering van een specifieke taak)
- p. 262 *conditie*: experimentele conditie, experimentele behandeling
- p. 264 *electromyografie* (EMG): weergave van elektrische activiteit van spieren (met behulp van elektrode en scoop)
- p. 266 "*condities statistisch niet van elkaar verschillen*": geen met behulp van statistische technieken aantoonbaar verschil werd gevonden

- p. 276 *neurologisch*: de studie van de structuur en de functies van het zenuwstelsel betreffend
- p. 276 *cerebrale functionele afstandsmodel*: er treedt minder corticale interferentie op naarmate bij kleinere afstand tussen de hierbij betrokken hersengebieden
- p. 277 *cerebrale ruimte* (van cerebrum: grote hersenen): omvang van het bij uitvoering van een taak betrokken hersengebied
- p. 277 *parallelle variabele allocatie model*: het is mogelijk gelijktijdig taken uit te voeren en daarbij per taak de hoeveelheid verwerkingscapaciteit 'in te stellen'

Van Leyden Hoofdstuk 12: Theorie

- p. 285 *neuropsychologie*: de studie van het psychologische functies in relatie met het zenuwstelsel
- p. 285 *randapparatuur*: PZS Perifere ZenuwStelsel
- p. 286 *'hogere' functies*: psychologische functies die verband houden met het CZS
- p. 289 *neuron*: zenuwcel
- p. 290 *actiepotentiaal*: elektrische stroom geproduceerd door het voorkomen van golf van prikkeling langs een zenuw (of spier)baan; in het bijzonder als gevolg van het vuren van een neuron
- p. 290 *exciterend versus inhiberend*: hiermee wordt hetzelfde onderscheid aangeduid als met 'activerend versus inhiberend' in 2.5.2